

St. Vituskerk: van boerderij tot monument

1984-001

BUSSUM — In het begin van de vorige eeuw stond er aan de zuidzijde van de St. Vitusstraat een witgepleisterde boerderij van boer van Eijden. Aan het erf grensde een kampje, dat door een lage aarden wal van de Brink en Brinklaan werd gescheiden. Aan de achterzijde van deze boerderij stond de Schuilkerk, waarin de Bussummers sedert 1700 ten kerke waren gegaan. Het was pastoor J. van den Brink die, jaarlijks uit eigen middelen, f 400,— opspaarde na zijn intrede in 1836 voor de bouw van een echte kerk. Inzamelingen brachten nog eens f 900,— op en er werden 54 aandelen uitgegeven van f 100,— waarover 4% rente zou worden betaald.

Door verkoop van een stuk kerkeland en later de Schuilkerk aan de Ned. Hervormde Gemeente, kwam er zoveel geld beschikbaar dat er met steun van de Staat (f 7.000,—) en van de Provincie Noordholland (f 1.000,—) een kerk van f 22.000,— kon worden gebouwd. Dit werd de Waterstaatskerk, zo genoemd omdat het ontwerp van Rijkswaterstaat kwam.

Inwijding vond plaats op 11 juli 1844 door de apostolisch vicaris mgr. V.L. Baron van Wijckerslooth. Het werd een kerk met kleine toren, op de kamp van boer van Eijden, gebouwd in het verlengde van de pastorie.

Nieuwbouw

Na de ontwikkeling van de Oostspoorlijn, toen Bussum zich snel uitbreidde, was het pastoor Weitjens die met zijn kerkbestuur besloot tot nieuwbouw (1879). Bouwmeester dr. Pierre J.H. Cuypers moest de bouw realiseren, zonder grote toren, maar wel met een forse dakruiter en plaats voor een luidklok. Aanbesteding 22 februari 1883, gunning aan de firma L. Struyker & Co in Gellicum voor f 75.954,—. Bouwplaats was de boerderij van Eijden langs de St. Vitusstraat. Het duurde een jaar voor met een groot feest de kerkelijke in-

wijding kon plaats vinden. Op 15 juni 1883 werd met een plechtige H. Mis afscheid genomen van de oude Waterstaatskerk, de naamdag van de patroonheilige St. Vitus.

Consecratie

Op 16 juni vond consecratie van de nieuwe St. Vitus plaats door mgr. P.M. Snickers. Bij het afbreken van de oude kerk was het pastoriedeel blijven staan; er kwam een ruim plein voor de hoofdingangen. De toren kwam er in 1896 bij, het werd een groot feest want Bussum had nu zijn 'pronkstuk' gekregen. Dus een groots vuurwerk als afsluiting van het feest rond de toren. Katholiek Bussum kreeg waarvoor het geld van dit vuurwerk. Wat gebeurde? Een vuurpijl kwam terecht op het rieten dak van een hooiberg aan de Mariastraat, die tegen de kapitale boerderij van Hofstede Krijnen aanstond. Het werd een reusachtige brand, méér vuurwerk dan de Bussummers hadden verwacht. Die boerderij is nimmer op dezelfde plaats herbouwd; later kwam deze te staan aan de Melkweg/hoek Herenstraat. De Krijnenweg dwars op de Mariastraat herinnert de Bussummers van 1984 aan de boerderij en de brand.

Schuurkerk

De kerk zonder toren werd in de wandeling al gauw de 'Schuurkerk' genoemd. Maar met de toren in 1896 was er een fraai geheel ontstaan dat de Bussummers uit het dorpsbeeld niet meer wilden missen. Overigens: de pinakels op de toren moesten in 1909 weggehaald worden, omdat zij naar beneden dreigden te storten.

Uit de oude kerk waren vele gebruiks- en eredienstvoorwerpen meegenomen naar de nieuwe St. Vitus. Nu nog kan men een zilveren Godslamp uit 1856 in het Priesterkoor vinden. Ook het hoofdaltaar maakte de verhuizing mee. In 1887 en 1889 werden bij Peters in Antwerpen twee zijaltaren vervaardigd. Van de-

zelfde kunstenaar was er ook al een preekstoel met klankbord, aangekocht in 1904 bij gelegenheid van het zilveren Pastoorfeest van pastoor Weitjens. De zijaltaren en de preekstoel hebben de versoberingsstorm van de zestiger jaren niet doorstaan. Maar in 1906 waren er hoogtijdagen. Pastoor Weitjens was 50 jaar priester en het hoofdaltaar werd vervangen door een bij de zijaltaren passend werkstuk, ook van Peters. Dat altaar siert nu nog de kerk en het is aan te merken als een bijzonder werkstuk van neogothiek.

Drieluik

In 1915 schonk pastoor E.A. van Hinsbergh bij zijn zilveren priesterfeest de St. Vituskerk de prachtig gebrandschilderde ramen in een drieluik in de Absis. Geplaatste ramen moesten ervoor wijken. Anderhalf raam naar links en anderhalf raam naar rechts moesten verhuizen. In 1925 bouwde Herman van Eijden de Mariakapel aan, naar ontwerp uit eigen bureau. Het gebrandschilderde raam in deze Mariakapel is van Wilh. Derrix, Kevelaer.

In 1929 stond het orgel op het kleine zangkoor links in de Absis. In hetzelfde jaar werd een groter orgel in gebruik genomen op het zangkoor aan de Torenzijde. In

Wie nog in het bezit is van curiositeiten, gebruiksvoorwerpen of documenten die in verband kunnen worden gebracht met honderd jaar Vituskerk Bussum, wordt vriendelijk verzocht deze te willen afstaan voor de te houden tentoonstelling. Deze wordt van 15 tot 23 juni gehouden. Alle attributen of documenten voorzien van naam en adres, opdat voor terugzending kan worden gezorgd. Men kan contact opnemen met de heer J. Hoelen, Koekoeklaan/hoek Nachtegaallaan 132 Bussum. Tel.: 16412.

1965 kwam daar echter het beroemde Adema-orgel. In de tijd van pastoor Beumer kwamen de 16 gebrandschilderde ramen in het Schip van de kerk, voorstellend 3 x 5 geheimen van de Rozenkrans, en de verdrijving van Adam en Eva uit het Paradijs. Bouwde architect J. Vos in 1938 de doopkapel, het deksel van het doopvont werd in brons vervaardigd door J. Brom in 1906. Na de laatste wereldoorlog vond er restauratie plaats, waarbij de kerk zijn huidige aanzien kreeg.

Alle gegevens van ing. M.J.M. Heyne, Bussum.